

เอกสาร และวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

กิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นกิจกรรมที่ช่วยสนับสนุนและส่งเสริมการเรียน การสอนในโรงเรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จะช่วย ฝึกฝน และเสริมสร้างประสบการณ์ให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจและรู้จักการนำ ทฤษฎีไปดสมณสถาน กับการปฏิบัติจริงโดยเฉพาะเรื่องของประชาธิปไตยก็คือ กิจกรรม "สภานักเรียน"

ความหมายของสภานักเรียน

คำว่า "สภานักเรียน" นั้น ในภาษาอังกฤษมีใช้หลายคำ แต่มีความหมาย เช่นเดียวกันทั้งสิ้นคือ สตีวเค้นท์ เคานซิล (Student Council) สตีวเค้นท์ เซเนท (Student Senate) ซีวีก แอ็ชโซซิเอชัน (Cevic Association) คาบิเนท (Cabinet) เจอเนอรัล ออกาไนเซชัน (General Organization) เวลแฟร์ คอมมิตี (Welfare Committee) สคูล ซิตี้ เคานซิล (School City Council) บอร์ด ออฟ คอมมิสชันเนอร์ (Board of Commissioners) สคูล คอนเกรส (School Congress; (McKown, 1952 : 86) สคูล เคานซิล (School Council) (Miller, 1958 : 215) สตีวเค้นท์ เซลฟ กอฟเวอร์นเมนท์ (Student Self Government) (Frederick, 1955 : 5) ได้มีผู้ให้ความหมายของสภานักเรียนไว้หลายทัศนะ เช่น

บ็อง อูเมซางกูร (ม.ป.ป. : 62) กล่าวว่า สภานักเรียน หมายถึง องค์การนักเรียน ที่นักเรียนได้เลือกตัวแทนของตนเพื่อทำหน้าที่แทนนักเรียนทั้งหมดใน กิจกรรมบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน

อรสา กุมารี่ จันทรศารทูล (2514 : 10) และอรวรรณ พนาพันธ์ (2518 : 10) ได้กล่าวถึงสภานักเรียนไว้สอดคล้องกันว่า สภานักเรียน หมายถึง สถาบันหรือองค์การที่นักเรียนทั้งหมดได้เลือกตั้งผู้แทนนักเรียนขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่แทน นักเรียนในกิจกรรมบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนและตามที่โรงเรียนมอบหมายให้ทำ

นอกจากนี้ อรสา กุมาริ จันทรสารทูล ยังเห็นว่า สถานักเรียนเป็นสถานที่ ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี เป็นการปลูกฝังนิสัยในการปฏิบัติตนตามวิถีทางแห่งประชาธิปไตย เป็นพลเมืองดีของชาติสืบต่อไป

สมคิด ตีร์ตีมี (2520 : 12) กล่าวว่า สถานักเรียน หมายถึง องค์การนักเรียน ซึ่งนักเรียนทุกคนเลือกตั้งขึ้นมา ประกอบด้วย ประธานนักเรียน รองประธานนักเรียน เลขานุการ เหรัญญิก และกรรมการตามความเหมาะสม เพื่อช่วยเหลือโรงเรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ สถานักเรียนจะช่วยฝึกให้นักเรียนรู้จักทำงานและบริหารงานตามแบบประชาธิปไตย ภายใต้การแนะนำของครูที่ปรึกษา

ประคัม นิลพิงงา (2524 : 80 -81) และพนัส หันนาคินทร์ (2524 : 221) ได้ให้ความหมายของสถานักเรียนไว้สอดคล้องกันว่า สถานักเรียนเป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการปกครองนักเรียน ช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและชื่นชมในวิธีการแบบประชาธิปไตย สามารถเรียนรู้ถึงการปฏิบัติในการประชุม การเข้าร่วมประชุม การแสดงความคิดเห็นและฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น รู้จักวิธีการเลือกตั้งคณะกรรมการสถานักเรียน ซึ่งจะเป็นรากฐานของความเข้าใจในหลักประชาธิปไตย

ธรรมนูญการปกครองในรูปแบบของสถานักเรียน โรงเรียนอนุบาลสุพรรณบุรี (2525 : 1) ได้ให้ความหมายของสถานักเรียนไว้ว่า สถานักเรียนคือสถานที่ที่ตัวแทนของนักเรียนในชั้นต่าง ๆ มาร่วมประชุมปรึกษาหารือ หารือคิดเห็น ข้อเสนอแนะและอภิปรายกันในปัญหาต่าง ๆ เพื่อหาวิธีการที่จะช่วยในสังคมของโรงเรียนดีขึ้น มีวิธีการปกครอง และส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ ในทางสร้างสรรค์ โดยมีประธานสถานักเรียนและคณะเป็นผู้บริหารและดำเนินการประชุม

วิลเลียมสัน และฮาห์น (E.G. Williamson and M.E. Hahn 1940 :95 -95) ได้กล่าวถึงสถานักเรียน ว่าเป็นแหล่งที่ฝึกให้นักเรียนรู้จักปกครองตนเอง โดยมีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาวิถีการปกครองแบบประชาธิปไตยด้วยการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในกิจกรรมบางอย่างของโรงเรียน และประการสำคัญคือ สถานักเรียน จะช่วยฝึกในด้านสังคม ฝึกให้เป็นผู้มีควมรับผิดชอบในการทำงานทั้งส่วนตัวและส่วนรวม ตลอดจนฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

มิลเลอร์ (Miller, 1958 : 216 -217) กล่าวว่า สถานักเรียน หมายถึง การจัดตั้งกลุ่มของนักเรียนขึ้น เพื่อค้นหาข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาของนักเรียนจาก นักเรียน ครู ผู้บริหารและบุคคลอื่น ๆ เป็นการเสริมสร้างประสบการณ์ เพื่อเตรียมพร้อมที่จะเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในสังคม

อาร์บัคเคิล (Arbuckle, 1962 : 366 -368) มีความเห็นว่า สถานักเรียน เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการปกครองแบบประชาธิปไตยได้อย่างดียิ่ง จะช่วยให้เด็กได้ ประพฤติตนเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมและประเทศชาติในที่สุด

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า สถานักเรียน หมายถึง สถาบัน หรือองค์การของนักเรียนที่เลือกตั้งขึ้นจากนักเรียน เพื่อทำหน้าที่แทนนักเรียนทั้งหมดใน กิจกรรมบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน โดยไม่ขัดกับนโยบายของโรงเรียนและเป็น เวทีสำหรับนักเรียนในการฝึกการดำรงชีวิตตามครรลองของการปกครองแบบประชาธิปไตย เพื่อเตรียมพร้อมที่จะออกไปเป็นพลเมืองดีของสังคมและประเทศชาติสืบไป

ประวัติความเป็นมาของสถานักเรียน

การจัดตั้งสถานักเรียนได้มีมานานแล้ว เช่น ในสถานศึกษาของชาวเอเชนส์ และสปาร์ตาได้เคยให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการปกครองสถานศึกษาราวคริสต์ศักราช 1531 วาเลนติโน โตรเซนคอฟ (Valentino Trozendorf) จัดสถานักเรียนขึ้นที่โรงเรียนในโกลด์เบอร์ก (Goldburge) ประเทศเยอรมัน และในประเทศอังกฤษ โจเซฟ แลงคาสเตอร์ (Joseph Lancaster) และโทมัส เบล (Thomas Bell) ใช้วิธีให้ หัวหน้านักเรียนหนึ่งคนดูแลนักเรียนเล็ก ๆ 12 คน (Mokown, 1944 : 1 -3) วิธีการของแลงคาสเตอร์นี้ได้แพร่หลายเข้าไปในสหรัฐอเมริกา จอห์น ดีวีย์ (John Dewey) นักการศึกษาชาวสหรัฐอเมริกาได้ให้ข้อคิดว่า การศึกษาคือการรวบรวม ประสบการณ์ ดังนั้นหน้าที่ของสถานศึกษา จึงจำเป็นต้องจัดสภาพแวดล้อมใหม่คุณค่าแก่ ผู้เรียน (Jacobson, 1963 : 272)

ต่อมาในต้นคริสต์ศตวรรษที่ 17 วิทยาลัย วิลเลียม และแมรี่ (Collage of William and Marry) และโรงเรียน วิลเลียม เพนน์ ชาร์เตอร์ (The William Penn Charter School) เริ่มทำการทดลองจัดกลุ่มนักเรียนขึ้นเช่นเดียวกับที่ อีตันและ

รักบี้ (Eton and Rugby) ในประเทศอังกฤษ ในปีคริสต์ศักราช 1819 และ 1894 ได้มีการจัดสถานักเรียนขึ้น ในมหาวิทยาลัยเวอร์จิเนีย (Virginia) และในโรงเรียนมัธยม จูเนียร์ รีพับลิก (George Junior Republic) ณ นคร นิวยอร์ก (New York) ตามลำดับ โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้นักเรียนมีประสบการณ์แห่งความมีอิสระภาพเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ แต่ยังไม่สำเร็จ จนกระทั่งคริสต์ศตวรรษที่ 20 ชาวอเมริกันได้ตัดสินใจยกเลิกระบบการศึกษาแบบยุโรปและจัดตั้งสถานักเรียนขึ้น ทำให้สถานักเรียนแพร่หลายไปตามโรงเรียนและวิทยาลัยต่าง ๆ โดยมีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากการกระทำเป็นการศึกษาเพื่อชีวิต ด้วยการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติโดยตรงและเพื่อให้นักเรียนมีสุขภาพจิตที่ดี (McKown, 1944 : 4-14.)

ในปีคริสต์ศักราช 1926 อี.ยู. รัก (E.U. Rugg) ได้รายงานว่า ร้อยละเก้าสิบของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นสมาชิกสถานักเรียน และในต้นคริสต์ศักราช 1931 ได้มีการจัดตั้งองค์การนักเรียนแห่งชาติ (National Association of Student Offices) ขึ้น และต่อมาในปีคริสต์ศักราช 1943 องค์การนี้ได้เปลี่ยนชื่อเป็นสถานักเรียนแห่งชาติ (National Association of Student Councils) (Frederick, 1965 : 6-8)

สำหรับประเทศไทยได้มีการริเริ่มจัดสถานักเรียนขึ้นในโรงเรียนมัธยมศึกษาในสถาบันที่สังกัดกรมการฝึกหัดครู และกรมสามัญศึกษา (อรรถกร พนาพันธ์ 2518 : 12) ส่วนในระดับประถมศึกษาได้มีการจัดสถานักเรียนขึ้นในโรงเรียนบ้านพุ่มวง อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2516 แต่โรงเรียนประถมศึกษาอื่น ๆ เริ่มขึ้นตัวในปี พุทธศักราช 2521 เมื่อธนาคารกรุงเทพได้ดำเนินการเผยแพร่ภาพยนตร์สารคดีเรื่อง "ประชาธิปไตยในสายเลือด" ของนักเรียนโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 13 (บ้านพุ่มวง) และในปีพุทธศักราช 2523 โรงเรียนหมู่บ้านเด็ก อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ได้จัดตั้งสภาโรงเรียนโดยให้นักเรียนได้ปกครองกันเองตามแบบโรงเรียนซัมเมอร์ ฮิลล์ (Summer Hill) ในประเทศอังกฤษ คือใช้วิธีการให้เด็กปกครองตนเองตามแบบประชาธิปไตย โดยอาศัยสภาโรงเรียนเป็นเครื่องมือในการออกกฎเกณฑ์เพื่อควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกภายในสังคม ให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข (ครูเย้า 2525 : 103 - 113) แต่เนื่องจากโรงเรียนหมู่บ้านเด็กเป็นการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ดังนั้นรูปแบบการจัดสถานักเรียนของโรงเรียนหมู่บ้านเด็ก จึงไม่สอดคล้องกับการจัด

สถานักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาทั่ว ๆ ไป

จากการศึกษาของ อรวรรณ พนาพันธ์ (2518 : 14) พบว่า
สถานักเรียนมีการจัดตั้งกันหลายแบบ ดังนี้

1. แบบเจ้าหน้าที่ของโรงเรียน เป็นแบบที่ให้นักเรียนทำหน้าที่ต่าง ๆ ในโรงเรียน เช่น หัวหน้าชั้น รองหัวหน้าชั้น เป็นตัวแทนนักเรียนในชั้นเข้าไปเป็นสมาชิกสถานักเรียน วิธีนี้เหมาะสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก เพราะสะดวกในการจัดและประสานงาน
2. แบบชุมนุม เป็นแบบที่ให้ประชาชนชุมนุมหรือตัวแทนชุมนุมต่าง ๆ เป็นสมาชิกสถานักเรียน การจัดสถานักเรียนแบบนี้ไม่เป็นที่ยอมรับ เพราะมีข้อเสียในกรณีเมื่อนักเรียนเป็นสมาชิกหลายชุมนุมในเวลาเดียวกัน ก็จะทำให้จำนวนของตัวแทนนักเรียนไม่ได้สัดส่วนถูกต้องกับจำนวนนักเรียนในโรงเรียน และตัวแทนของนักเรียนที่เข้าไปเป็นสมาชิกสถานักเรียน มักจะคำนึงถึงผลประโยชน์ของชุมนุมเป็นหลัก ทำให้มองข้ามประโยชน์ของส่วนรวมไป
3. แบบรัฐสภาของประเทศ เป็นแบบที่แบ่งหน้าที่ของสถานักเรียนออกเป็นฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายตุลาการ โดยจำลองมาจากรัฐสภาของประเทศ การจัดสถานักเรียนแบบนี้ไม่เป็นที่ยอมรับ เพราะมักจะเกิดความขัดแย้งระหว่างครูกับนักเรียนในการตัดสินใจเรื่องราวต่าง ๆ
4. แบบสภาทวิคูณ แบบนี้สมาชิกสถานักเรียนได้รับการเลือกมาจากนักเรียนส่วนใหญ่ในโรงเรียน แต่จัดให้มี 2 สภา คือนักเรียนระดับชั้นสูงสภาหนึ่งและนักเรียนระดับชั้นต่ำอีกสภาหนึ่ง พร้อมทั้งจัดให้มีคณะกรรมการทำหน้าที่ประสานงานระหว่างสภาทั้งสอง การจัดสถานักเรียนแบบนี้ไม่เหมาะสมที่จะจัดขึ้นในโรงเรียน เพราะจะทำให้นักเรียนแบ่งพวกกัน ทำให้การทำงานต่าง ๆ สำเร็จได้ยาก
5. แบบผสม เป็นแบบที่นำเอาวิธีการต่าง ๆ มาดัดแปลงผสมผสานกัน เพื่อที่จะทำให้กิจการของสถานักเรียนดำเนินไปด้วยดี สอดคล้องกับสภาพและนโยบายของโรงเรียนนั้น ๆ

หลักการจัดตั้งสถานักเรียน

แฮรี ซี แมคคาวน์ (Harry C. McKown, 1954 : 89 - 95) และ อนุพงศ์ สุขเกษม (2519 : 30 - 31) ได้กล่าวถึงหลักในการจัดตั้งสถานักเรียนไว้ สอดคล้องกันดังนี้

1. หลักแห่งประชาธิปไตย การจัดกิจกรรมสถานักเรียนจะต้องอาศัยความร่วมมือกันระหว่างครูและนักเรียน มิใช่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดดำเนินการแต่เพียงฝ่ายเดียว กล่าวคือครูจะต้องเป็นผู้ให้คำแนะนำปรึกษาในการดำเนินงานต่าง ๆ ของสถานักเรียน และขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำงานตามความคิดริเริ่มของนักเรียนเองบ้าง
  2. หลักแห่งการพัฒนา การดำเนินงานทุกอย่างของสถานักเรียนจะต้องยึดถือจุดหมาย และอุดมการณ์ของสถาบันเป็นหลัก ดังนั้นคณะกรรมการสถานักเรียนจะต้องพัฒนางานของสถานักเรียนให้เป็นไปตามจุดหมายและอุดมการณ์ของสถาบันการศึกษานั้น ๆ
  3. เวลาและการวางโครงการ การวางโครงการจัดตั้งสถานักเรียนนั้น ต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง ค่อยเป็นค่อยไป ควรใช้เวลา 1 ปีการศึกษาเป็นอย่างน้อย ถ้ามีสิ่งไม่ตีเกิดขึ้นจะต้องรีบปรับปรุงแก้ไขทันที
- นอกจากนี้ อนุพงศ์ สุขเกษม ยังเน้นถึง
4. หลักแห่งความเหมาะสม รูปแบบของสถานักเรียนมีหลายแบบ แม้จะมีจุดหมายเหมือน ๆ กัน แต่วิธีดำเนินการแตกต่างกันไป ดังนั้น การจัดตั้งสถานักเรียนจึงต้องคำนึงถึงความเหมาะสมเป็นสำคัญ นั่นคือจะต้องมีการศึกษาสภาพของโรงเรียนอย่างละเอียด แล้วจึงจัดสถานักเรียนให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนนั้น ๆ

จุดหมายของการจัดตั้งสถานักเรียน

อรสา กุมารี่ จันทรศารทูล (2514 : 10 - 11) อนุพงศ์ สุขเกษม (2519 : 39) และเฟรดเดอริค (Frederic, 1965 : 9) ได้กล่าวถึงจุดหมายในการจัดตั้งสถานักเรียนไว้สอดคล้องกันดังนี้

1. เพื่อฝึกนักเรียนให้มีความเข้าใจอย่างแท้จริง เกี่ยวกับประชาธิปไตย ทั้งทางทฤษฎีและปฏิบัติ
2. เพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ในการฝึกตนเองตามระบอบประชาธิปไตย คือ ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี การทำงานร่วมกับหมู่คณะ รู้จักการวางโครงการ ดำเนินงานและประสานงานกับผู้อื่น รู้จักเคารพกฎหมาย คำสั่ง มีความซื่อสัตย์และมีจริยธรรม และเป็นการเตรียมตัวให้เป็นพลเมืองดีในอนาคต
3. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสพัฒนาตนเองในด้านสังคม อารมณ์ และสติปัญญาอย่างเต็มที่ นอกจากนี้ยังเป็นการพัฒนาบุคลิกภาพ ทักษะและความประพฤติของนักเรียนอีกด้วย
4. เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บริหาร คณะครูและนักเรียน
5. เพื่อให้นักเรียนมีความคิดความตนเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน
6. เพื่อเป็นแหล่งกลางในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน
7. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย

อนุพงศ์ สุขเกษม (2519 : 32 -36) ได้แบ่งขั้นตอนการดำเนินการจัดตั้งสถานักเรียนไว้ 3 ชั้นใหญ่ ๆ คือ

1. ชั้นศึกษางาน ผู้บริหาร คณะครูและนักเรียนควรทำการศึกษาอย่างละเอียด ในเรื่องสภาพของโรงเรียน และรูปแบบต่าง ๆ ของสถานักเรียน ซึ่งอาจทำการศึกษาได้หลายวิธี เช่น จากเอกสาร สิ่งพิมพ์ ตลอดจนไปเยี่ยมชมโรงเรียนที่ดำเนินการจัดสถานักเรียนหรือเชิญวิทยากรที่มีความรู้ทางสถานักเรียนเป็นอย่างดีมาบรรยายที่โรงเรียน
2. ชั้นเตรียมงาน ในการทำงานทุกประเภท ควรมีการวางแผนไวล่วงหน้า เพื่อความรวดเร็วและราบรื่นในการดำเนินงาน การจัดตั้งสถานักเรียน ควรมีการเตรียมงานดังนี้
  - 2.1 การเตรียมสถานที่ โรงเรียนควรเตรียมสถานที่ไว้สำหรับเป็นที่ทำงานของสถานักเรียนโดยพิจารณาตามความเหมาะสมของแต่ละโรงเรียน
  - 2.2 การเตรียมบุคลากร เมื่อได้ตกลงกันหรือมีมติจากผู้บริหาร คณะครู และนักเรียน ให้มีสถานักเรียนขึ้นในโรงเรียน บุคลากรทุกฝ่ายจะต้องทราบหน้าที่และ

บทบาทของตนเองว่าจะต้องทำอะไรบ้าง จึงควรมีการปรึกษาคงกลกัน เพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งสถานักเรียนได้ทราบถึงบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบของตนเอง

2.3 การเตรียมอุปกรณ์ ก่อนที่จะตั้งสถานักเรียนขึ้นในโรงเรียนจำเป็นต้องศึกษาระบบงานไว้ก่อน ว่าในการดำเนินงานนั้นมีอุปกรณ์อะไรบ้างที่จำเป็น เช่น ป้ายนิเทศ เครื่องเขียน กระดาษ เป็นต้น

2.4 การเตรียมงบประมาณ ทางโรงเรียนควรจัดสรรเงินไว้ส่วนหนึ่งสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสถานักเรียน รายได้นำมาใช้จ่ายอาจเป็นเงินอุดหนุนจากรัฐบาล เงินที่มีผู้บริจาค หรือรายได้จากการจัดกิจกรรมของนักเรียน เป็นต้น

3. ขั้นตอนดำเนินงาน การดำเนินงานจัดตั้งสถานักเรียนนั้นขึ้นอยู่กับความต้องการของแต่ละโรงเรียน ซึ่งอาจแตกต่างกันไป แต่หลักใหญ่ ๆ ในการดำเนินงานคล้ายคลึงกันคือ

3.1 เลือกและแต่งตั้งคณะกรรมการร่างธรรมนูญของสถานักเรียน ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร คณะครู และนักเรียน

3.2 คัดเลือกครูที่ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของสถานักเรียน ซึ่งควรเป็น ผู้ที่เข้าใจหลักประชาธิปไตยอย่างแท้จริง เข้าใจจุดมุ่งหมาย วิธีดำเนินงานและประโยชน์ของการจัดสถานักเรียนเป็นอย่างดี เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน เข้าใจความต้องการของนักเรียน เป็นผู้ที่นักเรียนเคารพรักและไว้วางใจ

3.3 พิจารณาร่างธรรมนูญสถานักเรียน ซึ่งมีหลักดังนี้

3.3.1 ธรรมนูญของสถานักเรียนต้องกำหนดหน้าที่และขอบเขตของสถานักเรียนไว้อย่างชัดเจน และต้องไม่ก้าวท้าวหน้าที่ด้านการบริหารของโรงเรียน

3.3.2 ในการร่างธรรมนูญจะต้องยึดหลักแห่งประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

3.3.3 ในธรรมนูญต้องเขียนวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายไว้เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานักเรียน

3.3.4 ธรรมนูญควรมีบทบัญญัติที่เปิดโอกาสให้สถานักเรียนมีโอกาสแก้ไขธรรมนูญได้ เมื่อเห็นว่าไม่เหมาะสม ในการแก้ไขใหม่นั้นต้องได้รับความเห็น-

ชอบจากคณะกรรมการสถานักเรียนด้วยคะแนนเสียงอย่างน้อยสองในสามของคณะกรรมการสถานักเรียนทั้งหมด

3.3.5 ขรรณนญุสถานักเรียนควรรกำหนดวธิีการเลือกตั้ง จำนวนสมาชิกกรนบัคคะแนน และการดำเนินกรต่าง ๆ ไว้ย่งแนชัดเพื่จะไคไม่มีปัญหการขัดแย้งในภยหลัง

3.3.6 การร่างขรรณนญุณั้นไม่ควรลอกเลียนแบบให้เหมือนโรงเรียนอื่น ๆ ควรปรับให้เข้ากับสภาพของโรงเรียน

3.3.7 เมื่อไคขรรณนญุสถานักเรียนแล้ว ควรร่างระเบียบในการประชุมของสถานักเรียนไว้ฉบับหนึ่ง เพื่ให้เกิดความเรียบร้อยในการประชุมสถานักเรียน

4. พิจารณาขรรณนญุที่คณะกรรมการร่างขรรณนญุเสนอขึ้นมา โดยผ่านคณะกรรมการอีกชุดหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนของนักเรียนที่ไครับเลือกขึ้นมาและคณะครู ถ้าคณะกรรมการชุดนี้เห็นว่าเหมาะสมแล้ว จึงนำเสนอให้ผู้บริหารเป็นผู้อนุมติ แต่ถาเห็นควรมีการแก้ไขก็จะต้องส่งคืนให้คณะกรรมการร่างขรรณนญุแก้ไขใหม่

5. ประกาศขรรณนญุ ซึ่งไครับอนุมัติจากผู้บริหารแล้วแจ้งให้นักเรียนทราบทั่วกัน จากนั้นจึงกำหนดการเลือกตั้งโดยระบุตำแหน่งและคุณสมบัติของผู้สมัครไว้ให้ชัดเจน

6. ดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสถานักเรียน และคณะกรรมการสถานักเรียนตามที่ได้บัญญัติไว้ในขรรณนญุสถานักเรียนของแต่ละโรงเรียน

ประโยชน์ของการตั้งสถานักเรียน

บ้งอร อนุเมฆางกูร (ม.ป.ป. : 69) และวิลเลียมส์ (Williams 1965 : 369 -371) ไคกล่าวถึงประโยชน์ของการจัดตั้งสถานักเรียนไว้คล้ายคลึงกัน ซึ่งพอจะสรุปไคดังนี้

1. สถานักเรียนส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่าของประชาธิปไตย
2. สถานักเรียนส่งเสริมให้นักเรียนใหม่ความคิดสร้างสรรค์ มีวิจารณญาณ

ในการคิดและตัดสินใจ

3. สถานักเรียนจะช่วยให้นักเรียนรู้จักสิทธิหน้าที่ของตนและรู้จักเคารพในสิทธิของผู้อื่น

4. สถานักเรียนจะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้บริหารงาน รู้จักวางโครงการ และดำเนินงานประสานกับผู้อื่น ได้มีส่วนร่วมในกิจการของโรงเรียน มีความสำนึกอยู่เสมอว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโรงเรียน เป็นการปลูกฝังนิสัยและมีทัศนคติที่ดีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย

5. ช่วยให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจบทบาทของตนเองในสังคม เช่น เมื่อเป็นผู้นำก็สามารถนำหมู่คณะไปควยดี เมื่อเป็นผู้ตามก็สามารถเป็นผู้ตามที่ดีได้เช่นกัน

6. ส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างผู้บริหาร คณะครู และนักเรียน

7. ส่งเสริมความสามัคคีของนักเรียน ความมีน้ำใจ เป็นนักกีฬาและการรู้จักทำงานร่วมกับหมู่คณะ

บัจจอร์ อนุเมฆางกูร (ม.ป.ป. : 69) ได้กล่าวถึงลักษณะของสถานักเรียนที่ดี ไว้ดังนี้

1. ต้องกำหนดอำนาจ หน้าที่และขอบเขตของสถานักเรียนไว้อย่างแน่ชัด เพื่อไม่ให้ท้าวกายอำนาจหน้าที่บริหารของโรงเรียน
2. การดำเนินงานต้องเป็นไปตามหลักการประชาธิปไตยและป้องกันไม่ให้สถานักเรียนอยู่ภายใต้อิทธิพลของนักเรียนกลุ่มหนึ่งกลุ่มใด
3. คณะครูต้องเข้าใจจุดประสงค์และช่วยส่งเสริมกิจกรรมนี้และผู้บริหารต้องทำให้คณะครูเข้าใจว่าสถานักเรียนไม่ได้มีอำนาจเหนือครู
4. สถานักเรียน ถือว่าเป็นเกียรติที่ได้มีส่วนร่วมช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน ทำความดีความงาม

ลักษณะของสถานักเรียนทั้งสี่ประการที่กล่าวข้างต้นนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยขององค์การสถานักเรียนแห่งชาติ (The National Association of Student Council) ที่เคลเลย์ (Kelley) ได้สรุปลักษณะของสถานักเรียนที่ดีไว้ดังนี้ (อ้างถึงใน McKown, 1944 : 332 - 333)

1. ต้องประกอบด้วย การมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบรวมทั้งการให้ความร่วมมือกันของสมาชิกในกลุ่ม

2. ต้องฝึกหัดและมีการจัดระบบของงานตามหลักประชาธิปไตย

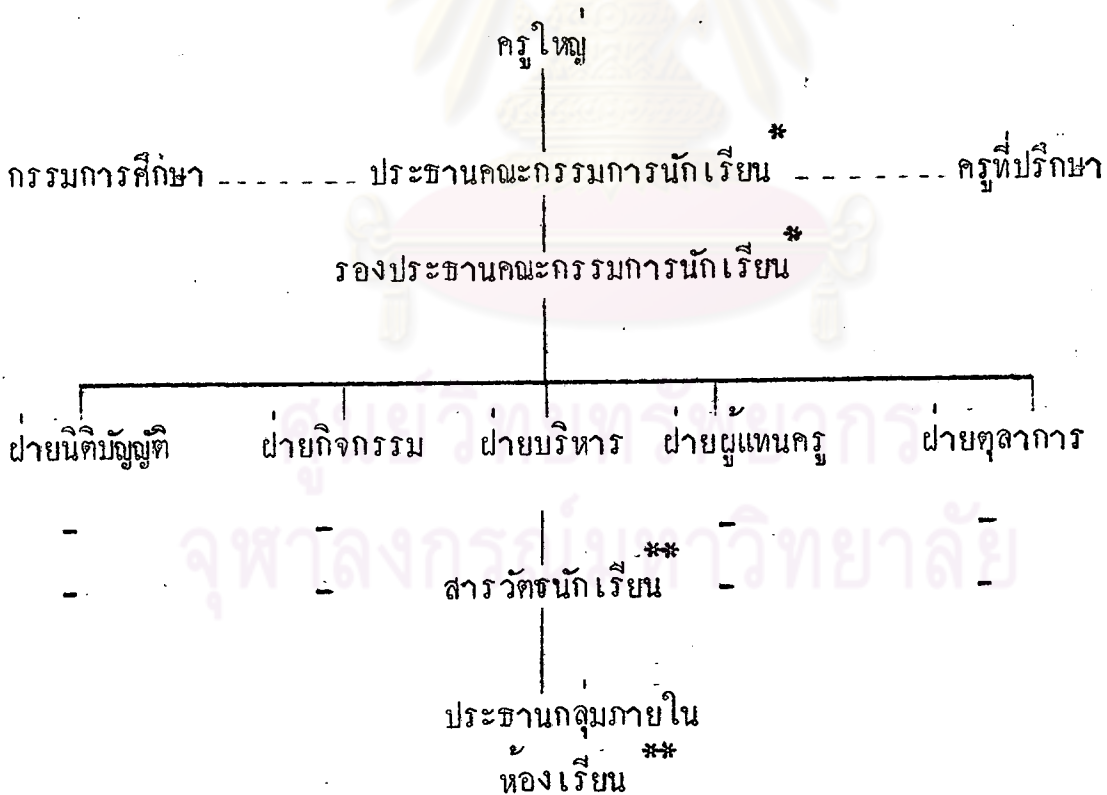
3. ต้องได้รับความช่วยเหลือจากผู้บริหารและผู้ร่วมงานอื่น ๆ
4. ต้องมีแผนงานที่เป็นระเบียบ
5. เกิดขึ้นจากการร่วมมือกันอย่างมีประสิทธิภาพ

รูปแบบสถานักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา

รูปแบบสถานักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาที่จัดกันอยู่ในปัจจุบันมีลักษณะแตกต่างกันตามสภาพของโรงเรียนและชุมชน เช่น

รูปแบบสถานักเรียน

โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 13 (บ้านพุ่มวง)

* เปลี่ยนเมื่อถึงวาระการประชุมใหญ่

** เปลี่ยนทุกวัน

ธรรมเนียมสถานักเรียนโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 13 (บ้านพุมวง)

- ม.1 ต้องเทิดทูนชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และรัฐธรรมนูญ
- ม.2 ต้องเคารพเชื่อฟังบิดา มารดา ครู อาจารย์ ผู้ที่ควรเคารพ
- ม.3 ต้องปฏิบัติตามเอกลักษณ์
- ม.4 ต้องรักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน
- ม.5 ต้องรักษาชื่อเสียงของโรงเรียน
- ม.6 ต้องไม่ประพฤติตนเป็นภัยต่อสังคม
- ม.7 ต้องแต่งกายให้เรียบร้อยพอสมควร
- ม.8 ต้องปฏิบัติตามมติของส่วนรวม
- ม.9 ต้องเคารพเชื่อฟังให้เกียรติผู้ที่เราเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่ง
- ม.10 ต้องนำอาหารกลางวันมารับประทานร่วมกัน
- ม.11 ต้องปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับกาลเทศะ
- ม.12 ต้องมีความสามัคคี
- ม.13 ต้องละเว้นสิ่งที่เป็นอบายมุข
- ม.14 ต้องเมตตาการุณาต่อสัตว์

บทละเมิดธรรมเนียมของพุมวง (สมพร โปะเงิน, 2524 : 25)

ผู้ละเมิดคธรรมเนียมของโรงเรียนต้องปฏิบัติดังนี้

1. แก้อไข ม.1 -ม.14
2. ภาคทัณฑ์ ม.1 -ม.14
3. เก็บเศษกระดาษ, เก็บหิน ม.1, ม.3, ม.4, ม.7, ม.8, ม.9, ม.10, ม.11, ม.12
4. ถอนหมาย ม.2, ม.3, ม.4, ม.7, ม.8, ม.9, ม.10, ม.11, ม.12.
5. ทำความสะอาดอาคาร ม.2, ม.3, ม.4, ม.7, ม.8, ม.9, ม.10, ม.11, ม.12, ม.14.

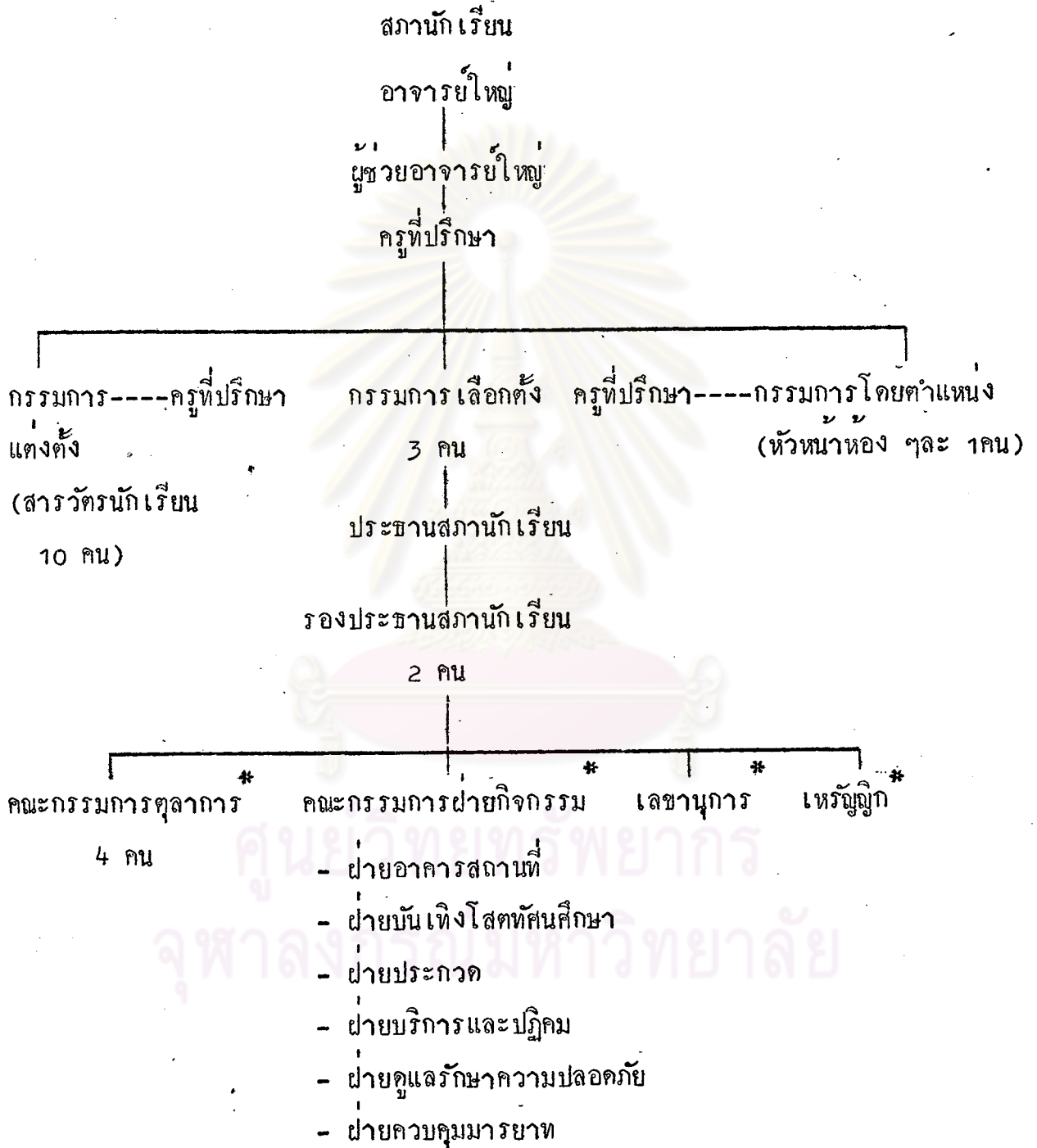

6. ตักน้ำใส่ทองส้ม ม. 2, ม.3, ม.4, ม.7, ม.8, ม.9, ม.10, ม.11, ม.12, ม.14.
7. ตักน้ำรดต้นไม้ ม.2, ม.3, ม.4, ม.7, ม.8, ม.9, ม.10, ม.11, ม.12, ม.14
8. ตักออกจากสังคมจนกว่าจะ
ปรับปรุงตัวเองได้ ม.1, ม.5, ม.6, ม.12, ม.13, ม.14
9. ลงโทษตามกฎหมายบ้านเมือง ม.1

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปแบบสถานักเรียนโรงเรียนชุมชนวัดแสนตุง

* เลือกตั้งโดยกรรมการทุกฝ่ายในสถานักเรียน

ธรรมนูญสถานักเรียน

โรงเรียนชุมชนวัดแสนตุง พุทธศักราช 2527

เพื่อให้การดำเนินงานสถานักเรียน โรงเรียนชุมชนวัดแสนตุง เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ เห็นสมควรกำหนดให้มีธรรมนูญสถานักเรียนขึ้น ดังต่อไปนี้

- มาตรา 1 ธรรมนูญนี้เรียกว่า "ธรรมนูญสถานักเรียน โรงเรียนชุมชนวัดแสนตุง พุทธศักราช 2527"
- มาตรา 2 ธรรมนูญฉบับนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 2 กรกฎาคม 2527 เป็นต้นไป

หมวด 1

คณะกรรมการสถานักเรียน

- มาตรา 3 ให้มีคณะกรรมการสถานักเรียน คณะหนึ่ง ประกอบด้วย
- (1) ประธานนักเรียน โดยการเลือกตั้ง
  - (2) รองประธานนักเรียน 2 คน โดยการเลือกตั้ง
  - (3) ผู้แทนห้องเรียน
  - (4) หัวหน้าชุมนุมต่าง ๆ
  - (5) กรรมการ 10 คน โดยการเลือกและแต่งตั้งโดยอาจารย์ที่ปรึกษา
  - (6) ครูเป็นกรรมการที่ปรึกษา
  - (7) ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นสมาชิกโดยตำแหน่ง
- ให้คณะกรรมการสถานักเรียน เลือกกรรมการเป็นเลขานุการ 1 คน และ
 เหวี่ยงูญิก 1 คน

หมวด 2

คุณสมบัติ และสมาชิกภาพ

มาตรา 4 คณะกรรมการสถานักเรียน มีวาระอยู่ในตำแหน่งได้คราวละ 1 ปี

มาตรา 5 นอกจากพ้นวาระตามมาตรา 4 แล้ว คณะกรรมการสถานักเรียน พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) ย้ายโรงเรียน
- (4) จบการศึกษาชั้นสูงสุด
- (5) เป็นบุคคลที่มีความประพฤติเสียหาย คณะกรรมการ ครูที่ปรึกษา พิจารณาแล้ว ให้ออก
- (6) ผู้แทนห้องเรียน ผู้แทนชุมนุมต่าง ๆ เมื่อห้องเรียนหรือชุมนุมมีมติ เปลี่ยนตัวบุคคล

หมวด 3

การประชุมสถานักเรียน

มาตรา 6 การประชุมสมาชิกสถานักเรียน ให้ถือระเบียบวาระดังนี้

- (1) วางนโยบายของสภา
- (2) วางวัตถุประสงค์
- (3) ร่างระเบียบข้อบังคับ
- (4) พิจารณาเรื่องที่สมาชิกเสนอในที่ประชุม
- (5) แต่งตั้งกรรมการตุลาการ เพื่อพิจารณาโทษนักเรียนที่กระทำผิด

มาตรา 7 การประชุมสถานักเรียนต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะครบองค์ประชุม

ภายใต้บังคับ มาตรา 7 การวินิจฉัยชี้ขาด ให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่ง มีสิทธิหนึ่งเสียงในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา 8 ในการประชุมสภา ถ้ามีการพิจารณาเรื่องเกี่ยวกับตัวกรรมการผู้ใดโดยเฉพาะ ผู้นั้น ไม่มีสิทธิเข้าประชุม

หมวด 4

บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการสถานักเรียน

มาตรา 9 คณะกรรมการสถานักเรียน มีบทบาทและหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) รับผิดชอบการจัดกิจกรรมภายในโรงเรียน
- (2) ปฏิบัติหน้าที่ และดูแลรับผิดชอบในกิจการฝ่ายต่าง ๆ ของสถานักเรียน
- (3) ปฏิบัติหน้าที่ดูแลงานด้านกรบริการ ที่จัดบริการให้แก่ักเรียน
- (4) รับผิดชอบควบคุม ดูแลความปลอดภัย กิจยามารยาทของักเรียน ให้เป็นไปตามระเบียบของโรงเรียน
- (5) ดูแล รักษา ปรับปรุง ตกแต่ง ความสะอาด ความสวยงามบริเวณทั่วไป ในโรงเรียน

ตามบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการสถานักเรียน ดังที่กำหนด จึงแบ่งหน้าที่ ออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ ดังนี้

1. ฝ่ายดูแลอาคารสถานที่ มีหน้าที่ดังนี้

- 1.1 ดูแลความสะอาดในท้องเรียน อาคารเรียนและบริเวณโรงเรียน โรงอาหาร โรงฝึกงาน ส้วม สวนหย่อม สนามเด็กเล่น สนามโรงเรียน
- 1.2 ดูแลความสะอาดเกี่ยวกับร่างกายของักเรียน
- 1.3 ประสานงานกับกลุ่มดูแลความสะอาด เวิร์ประจำวัน บริการ

ลูกเสือยุวกาชาด

2. ฝ่ายควบคุมมารยาท มีหน้าที่ดังนี้

- 2.1 ประสานงานกับฝ่ายประกวดมารยาทนักเรียน
- 2.2 ควบคุม ดูแลความประพฤติ มารยาทของนักเรียน ในการฟังพูด อ่าน เขียน การเข้าห้องประชุม การทำความสะอาด การรับประทานอาหาร การตรงต่อเวลา การเข้าแถว การรักษากฎ ระเบียบของโรงเรียน การทิ้งขยะ เป็นต้น

3. ฝ่ายบัณฑิตศึกษา มีหน้าที่ดังนี้

- 3.1 จัดหาข่าวสาร เสนอออกรายการเสียงตามสายของโรงเรียน
จัดป้ายนิเทศ

3.2 จัดกีฬา

3.3 จัดทัศนศึกษา

4. ฝ่ายประกวด มีหน้าที่ดังนี้

- 4.1 จัดประกวดห้องเรียน
- 4.2 จัดประกวดนักเรียนดีเด่น เรียนดี มารยาทงาม นักกีฬายอดเยี่ยม และช่วยเหลืองานโรงเรียนดีเด่น

5. ฝ่ายบริการและปฏิคม มีหน้าที่ดังนี้

5.1 บริการและต้อนรับแขก ที่มาตรวจเยี่ยมชมโรงเรียน

5.2 บริการนำยาฟลูออไรด์ แก่นักเรียน

6. ฝ่ายดูแลรักษาความปลอดภัย มีหน้าที่ดูแลรักษาความปลอดภัยให้กับเพื่อนนักเรียนและน้อง ๆ ตามที่ครูมอบหมายให้ปฏิบัติ

มาตรา 10 อำนาจหน้าที่ของสภานักเรียน มีดังนี้

- (1) มีอำนาจหน้าที่ในการรักษา ส่งเสริมคุณประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่โรงเรียน
- (2) มีอำนาจในการออกระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่ควรจะมีขึ้น แต่ต้องไม่ขัดต่อกฎหมายและระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน

มาตรา 11 บทบาทและหน้าที่ของประธานสภานักเรียน มีดังนี้

- (1) รับผิดชอบงานที่อยู่ในหน้าที่และงานที่ได้รับมอบหมาย

- (2) ช่วยส่งเสริมคุณภาพของงานฝ่ายต่าง ๆ ให้ดีที่สุด
- (3) แนะนำวิธีการทำงาน ให้สมาชิกได้ทราบแนวทางปฏิบัติ
- (4) ติดตามประสานงานต่าง ๆ ให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
- (5) ควบคุม ดูแล ตัดสินใจ สั่งการ

มาตรา 12 บทบาทและหน้าที่ของเลขานุการ มีดังต่อไปนี้

- (1) ติดตามประสานงานระหว่างสภาฯ กับนักเรียนแต่ละชั้น
- (2) รับข้อเสนอจากสมาชิกและนักเรียน เสนอต่อที่ประชุม
- (3) รายงานผลความคืบหน้าในการทำงานของสภาฯ ให้ครูที่ปรึกษาและเพื่อนนักเรียนทราบ
- (4) ประสานงานระหว่างครูและนักเรียน
- (5) จัดบันทึก รายงานการประชุมสภานักเรียน

มาตรา 13 บทบาทและหน้าที่ของเหรัญญิก มีดังนี้

- (1) จัดเก็บรวบรวม ทำบัญชีรายการรับจ่ายเงิน ของสภานักเรียน เสนอต่อครูที่ปรึกษาและเพื่อนนักเรียน
- (2) จ่ายเงินเพื่อกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของสภานักเรียน
- (3) เก็บรักษาเงินที่ได้มาของสภานักเรียน

มาตรา 14 บทบาทและหน้าที่ของปฏิคม มีดังนี้

- (1) ต้อนรับแขกที่มาตรวจ เยี่ยมชมกิจการของโรงเรียน
- (2) เชิญแขกไปยังที่ต้อนรับ หรือนำไปพบบุคคลที่ต้องการพบ
- (3) บริการน้ำดื่ม สนทนากับแขก
- (4) นำแขกที่มาตรวจ เยี่ยม เข้าชมกิจการของโรงเรียน
- (5) ส่งแขกกลับ พร้อมกับกล่าวคำ "ขอบคุณ"

มาตรา 15 บทบาทและหน้าที่ของประชาสัมพันธ์ มีดังนี้

- (1) ประชาสัมพันธ์งานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนทั้งหมด

- (2) นำข่าวสาร เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์มารายงานให้เพื่อนนักเรียนทราบ
- (3) เสนอเหตุการณ์ ข่าวสาร ข้อเท็จจริงที่มีประโยชน์ให้เพื่อนนักเรียนทราบและเข้าใจ โดยการกระจายเสียงออกรายการเสียงตามสาย แจงขณะเช้าแถวเคารพธงชาติ คัดป้ายประกาศ หรืออื่น ๆ ที่เหมาะสม
- (4) บริการข่าวสาร แจงของหาย ที่เป็นของนักเรียนให้เจ้าตัวทราบและติดต่อรับคืน

หมวด 5

บทเฉพาะกาล

- มาตรา 16 ในระหว่างที่ยังมิได้มีการ เลือกตั้งและแต่งตั้งคณะกรรมการสถานักเรียน กิจการต่าง ๆ ของสถานักเรียน ให้อยู่ในความควบคุมดูแลของคณะครูที่ปรึกษา
- มาตรา 17 ให้ดำเนินการ เลือกตั้งและแต่งตั้งสมาชิกสภา ตามมาตรา 16 ให้เสร็จสิ้น ภายใน 45 วัน นับตั้งแต่วันเปิดภาคเรียน ภาคต้นปีการศึกษาของทุกปี
- มาตรา 18 ให้ประธานสถานักเรียน รักษาการให้เป็นไปตามธรรมนูญนี้

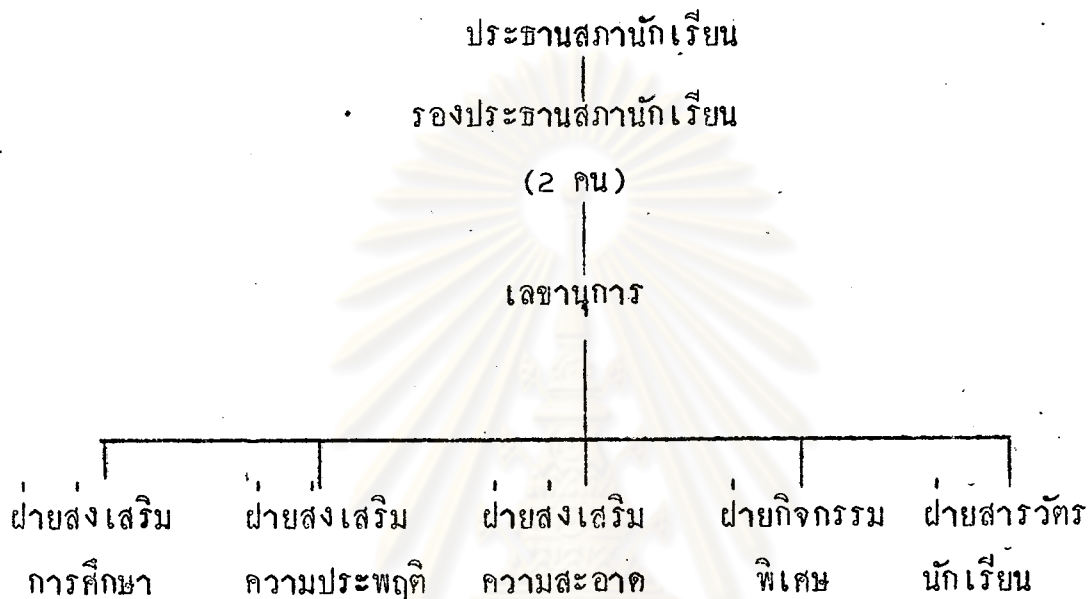
ประกาศ ณ วันที่ 2 กรกฎาคม 2527

(นายสมบุรณ์ อภิบาลศรี)
 อาจารย์ใหญ่โรงเรียนชุมชนวัดแสนตุง

รูปแบบสถานักเรียน

โรงเรียนอนุบาลสุพรรณบุรี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ธรรมนูญการปกครอง ในรูปแบบของสภานักเรียน

โรงเรียนอนุบาลสุพรรณบุรี

ปีพุทธศักราช 2525

ก. หมวดอำนาจหน้าที่ของสภาและสมาชิกสภานักเรียน

1. สภานักเรียน คือสถานที่ ที่ผู้แทนของนักเรียนในชั้นต่าง ๆ มาร่วมประชุมปรึกษาหารือ ใ้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะและอภิปรายกันในปัญหาต่าง ๆ เพื่อหาวิธีการที่จะช่วยให้สังคมของโรงเรียนดีขึ้น มีวิธีการปกครอง และส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ ในทางสร้างสรรค์ โดยมีประธานสภานักเรียนและคณะ เป็นผู้บริหารและดำเนินการประชุม
2. สมาชิกสภานักเรียน ประกอบไปด้วยหัวหน้าชั้นและรองหัวหน้าชั้นซึ่งเป็นตัวแทนของห้องเรียน ห้องละ 2 คน ซึ่งได้มาจากการ เลือกตั้งหรือแต่งตั้งก็ได้
3. จำนวนสมาชิกสภาจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับจำนวนห้องเรียน และอยู่ในวาระใดคร่าวละหนึ่งปีการศึกษา
4. การพ้นจากสมาชิกภาพของสมาชิกสภานักเรียน
  - 4.1 ลาออก
  - 4.2 ให้ออก
  - 4.3 ปลดออก
5. หน้าที่ของสภานักเรียน
  1. ส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นองค์พระประมุข
  2. ส่งเสริมความประพฤติ ให้เป็นผู้มีมารยาทที่ดียิ่ง
  3. ส่งเสริมการศึกษาให้มีความรู้กว้างขวางกว่าที่เป็นอยู่
  4. ส่งเสริมความสะอาดเรียบร้อยภายในโรงเรียน
  5. ส่งเสริมกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ ในด้านนันทนาการ ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณี
  6. พิจารณาลงโทษผู้ฝ่าฝืน กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ของสภานักเรียน และของโรงเรียน

6. หน้าที่ของประธานสภานักเรียน

1. จัดดำเนินการ เรียกประชุมสภานักเรียน
2. ทำหน้าที่เป็นประธานในการประชุม
3. ประชุมวางแผน ร่างโครงการบริหารงานของฝ่ายต่าง ๆ
4. รับเอามติของสภานักเรียน เสนอผู้บริหารโรงเรียน เพื่อประกาศใช้ เป็นข้อบังคับ
5. ความคุมส่งเสริมการบริหารงานของฝ่ายต่าง ๆ

7. หน้าที่ของรองประธานสภานักเรียน

1. ทำหน้าที่เช่นเดียวกับประธานสภานักเรียน ในวาระที่ประธานสภานักเรียนมอบหมายให้ดำเนินการ
2. รับผิดชอบงานร่วมกับหัวหน้าฝ่าย ตามแต่ประธานสภานักเรียน จะเห็นชอบ

8. หน้าที่ของเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ ของสภานักเรียน

1. สำนักรายชื่อสมาชิกสภานักเรียนที่เข้าประชุม
2. แจงจำนวนสมาชิกที่เข้าประชุม ต่อประธานสภานักเรียน
3. บันทึกผลการประชุมสภานักเรียน
4. แจงผลการประชุมให้สมาชิกสภานักเรียน และนักเรียนทราบ
5. นัด วัน เวลา สถานที่ และวาระการประชุมสภาให้สมาชิกสภานักเรียนทราบ

9. หน้าที่ของหัวหน้าฝ่ายส่งเสริมการศึกษา

1. ปิดประกาศรายชื่อนักเรียนที่เรียนดี
2. จัดให้มีการสอนซ่อมเสริมแก่นักเรียน
3. ส่งเสริมให้ดาวสีแดง เพื่อเป็นเกียรติคุณแก่นักเรียนที่เรียนดี
4. จัดให้มีการทนายปัญหาชิงรางวัล
5. จัดทำหนังสือพิมพ์โรงเรียน
6. จัดรายการกระจายเสียงตอนกลางวัน

10. หน้าที่ของหัวหน้าฝ่ายส่งเสริมความประพฤติ
  1. ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีความประพฤติดี
  2. จัดประกวดมารยาทงาม
  3. จัดอภิปรายเกี่ยวกับความประพฤติ
  4. ส่งเสริมให้ดาวสีน้ำเงินเพื่อเป็นเกียรติคุณสำหรับนักเรียนผู้มีความประพฤติดี
  5. จัดนิทรรศการเกี่ยวกับความประพฤติ
11. หน้าที่ของหัวหน้าฝ่ายส่งเสริมความสะอาด
  1. จัดประกวดความสะอาดของห้องเรียน และเขตพื้นที่รับผิดชอบ
  2. แบ่งเขตพื้นที่ให้นักเรียนทุกคนร่วมรับผิดชอบทำความสะอาด
  3. ขอความร่วมมือจากแพทย์หรืออนามัย ในการตรวจสุขภาพร่างกายของนักเรียน
  4. ช่วยสอดส่องดูแล เกี่ยวกับความสะอาดของอาหาร
  5. จัดตั้งสารวัตร คุดูแลความสะอาด
  6. จัดตั้งตำรวจลับ เพื่อสืบหาผู้ที่ชอบทำความสกปรกให้เกิดขึ้นแก่โรงเรียน
12. หน้าที่ของหัวหน้าฝ่ายบริการและกิจการพิเศษ
  1. จัดให้มีการ ออมทรัพย์
  2. ร่วมมือกับทางโรงเรียน จัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณี
  3. เชิญวิทยากรมาให้ความรู้
  4. ช่วยบริการคักอาหารกลางวัน
  5. จัดให้มีการฝึกกายบริหารทุกวันในตอนเช้าก่อนเข้าเรียน
  6. จัดหาภาพยนตร์มาฉาย

13. หน้าที่ของหัวหน้าฝ่ายสารวัตรนักเรียน

1. ประพฤติตนเป็นแบบอย่างของผู้รักษากฎ ขอบังคับ ด้วยความยุติธรรมอย่างเคร่งครัด
2. จัดตั้งหัวหน้าและรองหัวหน้าสารวัตรประจำวัน เพื่อควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ ดูแลความเรียบร้อยภายในโรงเรียน
3. ช่วยครูเวรรับเด็กเล็กจากผู้ปกครองที่มาส่ง
4. บริการคานการจราจรในโรงเรียน

14. หน้าที่ของครูที่ปรึกษาสถานักเรียน

1. ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาหารือแก่ประธานสถานักเรียนและคณะตลอดจนสมาชิกสถานักเรียน ถึงรูปแบบในการประชุม
2. แนะนำให้คำปรึกษาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสถานักเรียนและผู้บริหารงานสถานักเรียน ตามธรรมนูญการปกครอง
3. ทำหน้าที่ประสานประโยชน์ระหว่างสถานักเรียนกับคณะครูผู้บริหาร

15. หน้าที่ของครูที่ปรึกษาของฝ่ายต่าง ๆ

1. ให้คำปรึกษาและขอเสนอแนะที่เป็นประโยชน์กับฝ่ายที่รับผิดชอบ
2. ร่วมประชุมสภา เพื่อทราบความคิดเห็นของฝ่ายที่รับผิดชอบและฝ่ายต่าง ๆ เพื่อจะได้ประสานประโยชน์ร่วมกันกับฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้อย่างเต็มความสามารถ

16. สิทธิในการออกเสียง

ทั้งครูที่ปรึกษาทุกฝ่าย ประธานสถานักเรียนและคณะ สมาชิกสถานักเรียน มีสิทธิออกเสียงให้สถานักเรียน ได้เพียงคนละหนึ่งเสียง ในคราวที่มีการโหวตออกเสียงลงคะแนน

17. หน้าที่ของสมาชิกสภานักเรียน

1. ร่วมประชุมสภาเพื่อพิจารณาปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น
2. เสนอญัตติ เพื่อแก้ไขปัญหา
3. อภิปรายแสดงความคิดเห็น
4. ให้ความเห็นชอบต่อญัตติที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยการลงมติ
5. แจกผลการประชุมสภานักเรียน ให้นักเรียนในห้องที่รับผิดชอบทราบ
6. รับและรวบรวมความคิดเห็นของนักเรียนภายในชั้นที่รับผิดชอบเสนอต่อสภานักเรียน

ข. หมวดการเลือกตั้ง

18. ผู้สมัคร เข้ารับการเลือกตั้ง ต้องจัดตั้งเป็นกลุ่ม

19. กลุ่มจะต้องประกอบไปด้วยบุคคลต่อไปนี้

- 19.1 ประธานนักเรียน
- 19.2 รองประธาน (ชาย)
- 19.3 รองประธาน (หญิง)
- 19.4 เลขานุการ
- 19.5 ผู้ช่วยเลขานุการ
- 19.6 หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมการศึกษา
- 19.7 หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมความสะอาด
- 19.8 หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมความประพฤติ
- 19.9 หัวหน้าฝ่าย บริการ และกิจกรรมพิเศษ
- 19.10 หัวหน้าฝ่ายสารวัตรนักเรียน

20. เป็นนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

21. กลุ่มจะได้หมายเลขที่สมัครตามลำดับก่อนหลัง

22. หากสมัครพร้อมกัน ให้ผู้สมัคร เลือกหมายเลขด้วยการจับสลาก
23. เมื่อได้หมายเลขที่สมัคร เรียบร้อยแล้ว กลุ่มจะต้องแถลงนโยบายการบริหารงานให้นักเรียนในโรงเรียนไคทราว

ค. หมวดการบริหารงาน

24. กลุ่มที่ได้รับการเลือกตั้งจะต้องพร้อมที่จะบริหารงานภายใน 7 วันหลังจากการเลือกตั้ง
25. การประชุมสภาแล้วแต่มติที่ประชุมจะพิจารณาเห็นชอบว่า 1 สัปดาห์ต่อครั้ง หรือ 2 สัปดาห์ต่อครั้ง
26. วัน เวลา สถานที่ ประชุมสภา แล้วแต่ที่ประชุมสภาจะกำหนด
27. การประชุมสภาจะต้องมีสมาชิกเข้าประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของสมาชิกทั้งหมด
28. มติของสภา ถือเป็นกฎข้อบังคับที่นักเรียนทุกคนในโรงเรียนจะต้องทราบและปฏิบัติตาม
29. ปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการปกครอง สภามีสิทธิ์พิจารณาให้ความเห็นชอบ
30. ในกรณีมีเรื่องเร่งด่วนที่จะขอความร่วมมือจากสภา อาจขอให้มีการเปิดประชุมสภาเป็นพิเศษ นอกเหนือจากวาระปกติได้ โดยครูฝ่ายปกครองเป็นผู้ขอ

ง. บทเฉพาะกาล

31. ให้มีการเลือกตั้งภายใน 15 วันหลังจากวันปิดรับสมัคร

จะเห็นได้ว่ารูปแบบของสภานักเรียนที่ได้นำมา เป็นตัวอย่างนั้นมีจำนวนคณะกรรมการของสภานักเรียนแตกต่างกันตามสภาพและความต้องการของโรงเรียน สำหรับแนวทางในการปฏิบัติที่เรียกว่าธรรมนูญสภานักเรียนนั้น โรงเรียนชุมชนวัดแสนตุง และโรงเรียนอนุบาลสุพรรณบุรี ได้มีการกำหนดองค์ประกอบ อำนาจหน้าที่ของตำแหน่งต่าง ๆ รวมทั้งระเบียบปฏิบัติของกรรมการและสมาชิกสภานักเรียนไว้เป็นลายลักษณ์-

อักษรอย่างชัดเจน ส่วนโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 13 (บ้านพุ่มวง) นั้นไม่ได้มีการกำหนดอำนาจหน้าที่ของตำแหน่งต่าง ๆ ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร แต่มีธรรมเนียมซึ่งเป็นหลักการปฏิบัติของนักเรียนทุกคนในโรงเรียนและมีบทลงโทษสำหรับนักเรียนที่ฝ่าฝืนข้อกำหนดในธรรมเนียม ซึ่งประกาศไว้อย่างถาวร ที่กำแพงประชาธิปไตยภายในห้องประชุมของโรงเรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สถานักเรียนเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่ง ในการที่จะส่งเสริมให้นักเรียนได้บรรลุตามเป้าหมายของการศึกษาอย่างสมบูรณ์

ในปีพุทธศักราช 2500 จูไร ลียากาศ (2500 : 50) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน" ได้กล่าวถึงสถานักเรียนว่าเป็นกิจกรรมที่สำคัญในการส่งเสริมประชาธิปไตย และเป็นเสมือนอุปกรณ์ที่จะช่วยในด้านการปกครองของโรงเรียน เพราะในการจัดตั้งสถานักเรียนขึ้นนั้นก็เพื่อจะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง รู้จักรับผิดชอบในงานที่ตนได้รับมอบหมาย ให้นักเรียนได้มีโอกาสทดลองทำงาน ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี และจุดมุ่งหมายที่สำคัญที่สุดก็คือ ฝึกให้เด็กรู้จักตนเองในระบบประชาธิปไตย เพื่อเตรียมตัวเด็กให้เป็นพลเมืองดี

ในปีพุทธศักราช 2502 เรณู อนุเวช (2502 : 84 - 85) ได้กล่าวถึงการจัดตั้งคณะกรรมการนักเรียนไว้ในวิทยานิพนธ์เรื่อง "การจัดการศึกษาแผนใหม่ในโรงเรียนมัธยมวิสามนัญศึกษา" ความว่า การที่โรงเรียนจะให้เด็กนักเรียนรู้จักปกครองตนเองนั้น ชั้นแรกครูจะต้องสอนนักเรียนให้เข้าใจวิธีการของประชาธิปไตย เช่น การเลือกตั้ง การปกครองตนเอง ความรับผิดชอบในหน้าที่ โดยอาศัยการเรียนรู้จากกิจกรรมอื่น ๆ ที่โรงเรียนได้จัดตั้งขึ้นก่อน และเพื่อให้กิจกรรมที่จัดตั้งขึ้นดำเนินไปโดยเรียบร้อย ทางโรงเรียนควรจัดตั้งคณะกรรมการครู (Faculty Group) ไว้ให้ความช่วยเหลือในกิจกรรมของนักเรียนอย่างใกล้ชิด

ในปีพุทธศักราช 2506 ของสุข รัตนศรีวงศ์ (2508 : 72) และสุนทร โครตรบรเทา (2506 : 27 -28) ได้เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "ปัญหาการจัด

กิจกรรมเสริมหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษา ในจังหวัดพระนครและธนบุรี" ทองสุข รัตนศรีวงศ์ ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและ สุนทร โคตรบรรเทา ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้สรุปผลการวิจัยว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดในโรงเรียนแบ่งออกเป็น สถานักเรียนและชุมนุมต่าง ๆ ซึ่งตรงกับผลงานวิจัยของ พูนศิริ เจริญพันธ์ (2514 : 37 -38) ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "ความสนใจของนักเรียนสตรีศรีสุริโยทัย ที่มีต่อ กิจกรรมเสริมหลักสูตร"

ในปีพุทธศักราช 2508 แรมสมร อยู่สถาพร (2508 : 49 -50) ศึกษา เรื่อง "ทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สายสามัญในจังหวัดพระนคร ธนบุรี" เพื่อทราบถึงทัศนคติที่มีต่อวัตถุประสงค์การดำเนินงานการเลือกตั้งสมาชิก สិทธิและหน้าที่ของสถานักเรียน ตลอดจนความคิดเห็นโดยทั่วไปเพื่อสำรวจปัญหาและข้อบกพร่อง เพื่อเสนอแนะสำหรับการจัดสถานักเรียนที่ดีต่อไป ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนส่วนมากพอใจที่โรงเรียนของตนมีสถานักเรียน และเข้าใจวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของสถานักเรียน มีส่วนน้อยที่ยังไม่เข้าใจและยังไม่แน่ใจว่าสถานักเรียนจะส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่าของประชาธิปไตยได้ ค่านสิทธิและหน้าที่ของสถานักเรียน นักเรียนไม่เข้าใจว่าสถานักเรียนมีสิทธิและหน้าที่อะไรบ้าง ค่านการเลือกตั้งสมาชิก ปรากฏว่า แต่ละโรงเรียนมีการเลือกตั้งประธานและสมาชิกแตกต่างกัน บางโรงเรียนนักเรียนเป็นผู้เลือกตั้ง บางโรงเรียนครูเป็นผู้ชี้ขาดว่าใครควรเป็นประธาน ค่านการดำเนินงานปรากฏว่าสถานักเรียนของแต่ละโรงเรียนได้ปฏิบัติงานเป็นผลสำเร็จด้วยดี แต่ผลของการปฏิบัติงานยังไม่แพร่หลายแก่นักเรียนทั่วไป มีผู้เสนอว่า สถานักเรียนควรประกาศผลการปฏิบัติงานให้ทราบทุกครั้ง เพื่อให้ทุกคนได้ร่วมชื่นชมผลงาน และควรรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนทั่ว ๆ ไปด้วย การปฏิบัติต่าง ๆ ควรเป็นไปตามเสียงข้างมาก

ในปีเดียวกัน หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู (2508 : 1 -16) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมของโรงเรียนฝึกหัดครู วิทยาลัยครู ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จำนวน 27 แห่ง โดยศึกษาจากอาจารย์ใหญ่และผู้อำนวยการ ผลปรากฏว่า กิจกรรมชุมนุมกีฬาได้รับความสนใจจากนักเรียนฝึกหัดครูมากที่สุด รองลงมาคือ กิจกรรมสถานักเรียน ชุมนุมดนตรีสากล และอื่น ๆ

ในปีพุทธศักราช 2509 ชัยนาท นาคบุปผา (2509 : 37 -38) ได้ทำ

การวิจัยเรื่อง "การศึกษาความสัมพันธ์ของผลการเรียนกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานักเรียนในโรงเรียนรัฐบาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจผลการเรียนและหน้าที่ปฏิบัติกิจกรรมของกรรมการสถานักเรียนในโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและเพื่อเปรียบเทียบหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนผลการสอบเมื่อก่อนและขณะเข้ารับตำแหน่งกรรมการสถานักเรียน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างคะแนนผลการเรียนก่อนกับขณะปฏิบัติกิจกรรมสถานักเรียน และทดสอบการถดถอย โดยการศึกษาและคำนวณได้ผลดังนี้

1. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.49 - 0.75 ดังนั้นคะแนนผลการเรียนก่อนกับขณะปฏิบัติกิจกรรมของกรรมการสถานักเรียน มีความสัมพันธ์ต่อกันมากในแต่ละโรงเรียน เมื่อ r มีค่าสูง และมีความสัมพันธ์ปานกลางในบางโรงเรียน เมื่อ r มีค่าต่ำ

2. จากค่าสมการถดถอย เมื่อใช้พยากรณ์ของแต่ละโรงเรียน แสดงว่าค่าของคะแนนค่าสุดของนักเรียนก่อนปฏิบัติกิจกรรมสถานักเรียน (X) ควรเท่ากับ $50y$ จึงทำให้ค่า y ไม่น้อยกว่า 50 % หรือจะไม่สอบตกเมื่อปฏิบัติกิจกรรมสถานักเรียน

นอกจากนี้ ชัยนาท นาคบุปผา ยังเสนอแนะว่า สำหรับโรงเรียนที่จัดตั้งสถานักเรียนขึ้น ควรได้เตรียมตัวนักเรียน ครู ตลอดจนผู้บริหารงานให้พร้อมเสียก่อน การจัดทำเนื้องานควรมีแบบแผนและร่วมมือกันเป็นอย่างดี โรงเรียนที่มีการจัดตั้งสถานักเรียนขึ้นแล้ว ควรพิจารณาถึงผลงานตลอดจนผลการเรียนของบุคคลที่จะเข้าดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในสถานักเรียน เพื่อให้การดำเนินงานของสถานักเรียนเป็นไปด้วยดีและไม่กระทบกระเทือนต่อผลการเรียนของนักเรียน

ในปีพุทธศักราช 2518 อรวรรณ พนาพันธ์ (2518 : จ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การจัดสถานักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา" ผลการวิจัยพบว่า ด้านวัตถุประสงค์ของสถานักเรียน ครูและนักเรียนมีความเห็นว่า สถานักเรียนช่วยฝึกฝนให้นักเรียนมีประสบการณ์ในการปกครอง การบริหารงานตามระบอบประชาธิปไตย เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกฝนตนเอง เพื่อเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย และเป็นตัวแทนนักเรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน โดยไม่ขัดคัดนโยบายของโรงเรียน สำหรับการเลือกตั้งสถานักเรียนนั้น ควรได้มีการเลือกตั้งแบบประชาธิปไตย

โดยนักเรียนทุกคนมีสิทธิที่จะเลือกและมีสิทธิที่จะได้รับเลือกเป็นผู้แทน ทั้งนี้ต้องมีกำหนดคุณสมบัติของสมาชิกสถานักเรียนไว้ด้วย ส่วนในเรื่องการดำเนินงานของสถานักเรียนนั้น ต้องมีการชี้แจงให้ครูและนักเรียนเข้าใจเกี่ยวกับการจัดสถานักเรียน โดยมีการประชุม และพิมพ์ธรรมนูญออกเป็นรูปเล่ม ควรมีการวางแผนงานในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนและชุมชน นอกจากนี้ ครูและนักเรียนยังมีความเห็นว่า สถานักเรียนมีประโยชน์ในการปลูกฝังแนวคิดเกี่ยวกับการปกครองแบบประชาธิปไตยและฝึกความเป็นพลเมืองดีให้แก่ักเรียนด้วย

ในปีพุทธศักราช 2526 จวงจันทน์ พวงจันทน์แดง (2526 : 67 -68) ได้ทำการศึกษากาว่าผู้นำของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ได้พบปัญหาในการจัดกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน คือการใช้เวลาในการดำเนินกิจกรรมหน้าเสาธง โรงเรียนจึงปรับปรุงการดำเนินงานโดยมอบหมายให้คณะกรรมการนักเรียนเป็นผู้พิจารณาตัดสินความดีของผู้ที่รับผิดชอบการร่วมพิจารณาหน้าเสาธงและบางโรงเรียน ยังประสบปัญหานักเรียนขาดความศรัทธาในตัวประธานนักเรียน ปัญหาเหล่านี้เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการดำเนินกิจกรรม ซึ่ง จอห์น แมคเคมิก (John McKemie) (อ้างถึงใน อรรถพร พนาพันธ์ 2518 : 19) กล่าวถึงปัญหาของการจัดกิจกรรมสถานักเรียนไว้ว่า

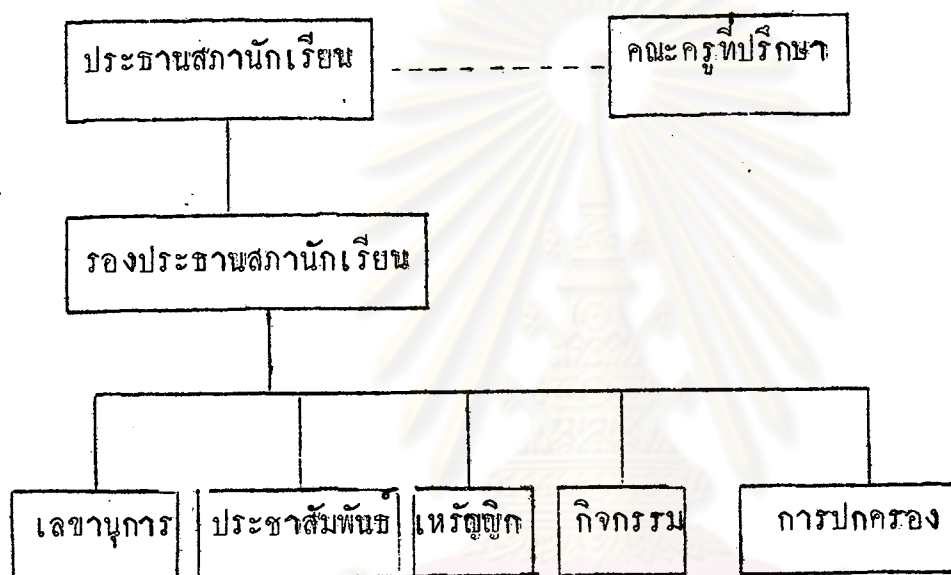
ในการจัดกิจกรรมสถานักเรียนมักจะมีปัญหาที่รวบรวมมาจากสมาชิกสถานักเรียนและผู้ทำงานเกี่ยวกับสถานักเรียน 2 ประการคือ

1. นักเรียนไม่เห็นคุณค่าและไม่เข้าใจในงานของสถานักเรียน
2. สถานักเรียนไม่มีเวลาเพียงพอในการวัดผลคุณค่าของกิจกรรมต่าง ๆ

ซึ่งจำเป็นต้องหาทางแก้ไข

ในปีพุทธศักราช 2527 สุรพล จิตต์อำไพ (2527 : 114 -118) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "รูปแบบของกิจกรรมโรงเรียนประถมศึกษาที่จัดกิจกรรมดีเด่น" ได้กล่าวถึง กิจกรรมการปกครองโดยใช้สถานักเรียนว่า เกิดจากแนวคิดเรื่องการปกครองแบบประชาธิปไตย โรงเรียนควรให้นักเรียนปกครองกันเองโดยจัดตัวแทนทำหน้าที่ควบคุมดูแลนักเรียนในโรงเรียนให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบที่มาจากข้อตกลงของนักเรียน มีระเบียบที่ เกิดจากครูกำหนด และเมื่อมีการกระทำผิดควรให้ตัวแทนนักเรียนทำหน้าที่

ลงโทษและติดตามผลการปรับปรุงตัวเองของนักเรียนที่ทำผิดนั้น และจากการศึกษาพบว่า การสรรหาสมาชิกสถานักเรียนมี 2 ลักษณะ คือ นักเรียนเลือกตัวแทนห้องส่งไปเป็นสมาชิกสถานักเรียน แล้วสมาชิกทั้งหมดคัดเลือกประธานกันเอง อีกลักษณะหนึ่งคือให้นักเรียนทั้งโรงเรียนเลือกตั้งคณะกรรมการสถานักเรียน ด้านการบริหารงานสถานักเรียนได้มีการจัดระบบและแบ่งหน้าที่การดำเนินงาน ดังแผนภูมิ

และในเรื่องอำนาจหน้าที่ของสถานักเรียน ได้แก่ การออกกฎและระเบียบขึ้นใช้ใ้โรงเรียน การติดตามดูแลให้นักเรียนปฏิบัติตามกฎและระเบียบ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

ในปีคริสต์ศักราช 1952 บริเนการ์ (Brinegar, 1952 : 49 -54) ได้ทำการศึกษาทัศนคติของนักเรียนมัธยมศึกษาที่มีต่อโรงเรียนของตนเอง เพื่อให้ทราบว่า นักเรียนมีทัศนคติในค่านี้อย่างไรบ้าง ผลการวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติต่อการจัดกิจกรรมของนักเรียนคือ นักเรียนจำนวนมากที่รวมกิจกรรมของสถานักเรียน กล่าวว่า ไม่มีความรู้พอในการบริหารงานของสถานักเรียน และนักเรียนเห็นว่า การจัดกิจกรรมขาดการวางแผนที่ดีพอ มีนักเรียนจำนวนมากว่าหนึ่งในสามของผู้ตอบแบบสอบถาม ต้องกรมีส่วนในกิจกรรมเสริมหลักสูตรมากกว่านี้

ในปีคริสต์ศักราช 1958 จอห์น ฮาโรลด์ สกิลแมน (Skillman 1959 :183) ได้ทำการศึกษาเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่าง ๆ กับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนราษฎรระดับมัธยมศึกษา 3 แห่ง ในกรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น โดยควบคุมองค์ประกอบทางสถิติปัญหา ซึ่งกิจกรรมที่จัด ได้แก่ สถานักเรียน ชุมนุมหนังสือพิมพ์ การละคร คนตรี และชุมนุมผู้สนใจสิ่งพิเศษต่าง ๆ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม

ในปีคริสต์ศักราช 1972 คอย (Coy, 1972 : 1313 -4) ได้ศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติของผู้ที่เป็นสมาชิกสถานักเรียน ผู้ที่มีชื่อสมาชิกสถานักเรียน ผู้รับผิดชอบสถานักเรียนและผู้บริหารที่มีต่อความคาดหวังในการตั้งสถานักเรียน โดยใ้กลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนมัธยม ในรัฐอริโซนา ประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการศึกษาพบว่า สถานักเรียนมีผลดีต่อการศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม เห็นว่า สถานักเรียนควรมีกิจกรรมอย่างกว้างขวาง นักเรียน ผู้สนับสนุน และผู้บริหารมีบทบาทต่อคุณภาพของนักเรียนที่สมัครเข้าทำงานในสถานักเรียน นอกจากนี้ยังเห็นว่า ควรปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างสถานักเรียน นักเรียนและผู้บริหาร และเห็นว่า ผู้บริหารไม่ค่อยได้ทำคนให้เป็นประโยชน์แก่นักเรียน รวมทั้งนักเรียนเองก็ยังไม่ค่อยเข้าใจอำนาจหน้าที่ของสถานักเรียน นอกจากนี้ยังพบว่า สถานักเรียน เป็นกระบวนการของการศึกษาที่สำคัญมาก เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมเสริมหลักสูตรและเกี่ยวข้องกับหลักสูตรด้วย แต่กลุ่มบุคคลที่เข้าใจกิจกรรมสถานักเรียนเป็นอย่างดีนั้นมีน้อย

กิจกรรมสถานักเรียนมีผู้ให้ความสนใจ และเกิดขึ้นมานานแล้วทั้งในประเทศและต่างประเทศ แต่เป็นการจัดในระดับมัธยมศึกษาสำหรับในระดับประถมศึกษานั้น ยังไม่มีการจัดแพร่หลาย จากผลงานวิจัยหลายฉบับ แสดงให้เห็นว่า สถานักเรียนเป็นกระบวนการที่สำคัญมาก มีความเกี่ยวข้องกับหลักสูตร และเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกฝนตนเอง เพื่อเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย ซึ่งไม่มีผลกระทบทำให้ผลการเรียนของนักเรียนต่ำลง แต่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับสถานักเรียนยังขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องอำนาจหน้าที่ การบริหารงาน รวมทั้งขาดการวางแผนที่ดีในการจัดกิจกรรมสถานักเรียน